

ABONAMENTUL.

Un an 120 cor. (60 lei)

1/2 an 60 " (30 lei)

1/4 an 30 " (15 lei)

O lună 10 " (5 lei)

Un nr. 50 fil. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI

Un sir garmond:
odată C. 1.50 a doua
și a treia oară C. 1.20

Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII” Blaj.

Ziar național. — Apare în fiecare zi de lucru.

Spre un nou viitor.

V.

Privitor la reforma învățământului seminarial, sinodul nostru arhidiecezan a adus — pe lângă deciziunea privitoare la centralizarea seminariilor —, o altă deciziune de cea mai mare importanță pentru Biserica noastră, și anume în ședința a VI-a dela 13 Iunie sinodul a decis, înființarea unei facultăți teologice pe lângă una din universitățile noastre. Hotărîrea aceasta a fost luată iarăș cu unanimitate, deși privitor la o mulțime de chestiuni în legătură cu facultatea teologică fruntașii clerului par a nu fi întru toate de acord.

Deciziunea aceasta a sinodului arhidiecezan corespunde sentimentului general al clerului nostru. Congresul dela Cluj a votat cu unanimitate o propunere de acelaș fel, care însă mergea mai departe, încât, dacă ar fi fost acceptată și de sinod, ar fi adus o reformă radicală a întregului învățământ seminarial. Facultate teologică a cerut și episcopatul nostru în memoriu înaintat în iarna trecută Consiliului Dirigent.

Necesitatea creierii pe seama Bisericii noastre a unei facultăți teologice este atât de evidentă încât nu credem să se găsiască cineva întreg la minte și la inimă, care s'o tragă la îndoială. De ea are lipsă, cea mai mare lipsă, și Biserica și Statul.

Biserica noastră și-a crescut până acum clericii, cărora voia să le deie o educație mai aleasă, la Budapesta, Viena și Roma. În Budapesta numai avem ce căuta nici noi — cari nu mai avem loc acolo — și, în interesul binepriceput al Statului — nici catolicii de rit latin, cari ar fi primiți cu brațele deschise. În Viena iarăș nu mai avem loc după prăbușirea monarhiei Austro-Ungare, pentru că institutul, în care învățau, clericii noștri, era susținut de cele două guverne dela Viena și Budapesta. Ne rămâne astfel Roma, unde avem un număr disparent de locuri pentru necesitățile Bisericii noastre. Avem deci lipsă de-o facultate teologică a noastră. În viitor Biserica unită va trebui să dispună de-un număr cu mult mai mare de preoți cu pregătire superioară, cari să poată păstori credincioșii orașelor devenite românești.

Este apoi o chestie de prestigiu și demnitate pentru Biserica unită să-și aibă la una din universitățile țării facultatea sa teologică. Biserica ortodoxă are o facultate teologică la București, alta la Cernăuți și era vorbă de înființarea uneia și la Iași. Credem, că într'un stat care a proclamat egala îndreptățire confesională e just, e logic și firesc, că ce-i compete unei Biserici îi compete și ceialalte. Dacă Biserica ortodoxă are, conform numărului credincioșilor ei, două facultăți teologice, credem, că și Bisericii catolice, care va avea în România-mare 10 episcopii, îi compete una.

Este, în sfârșit, un mare interes și de stat și bisericesc întemeierea acestei facultăți. Preoții cari vor avea rol conducător în viața noastră bisericească și cari vor păstori floarea credincioșilor noștri, orașenii, trebuie să fie crescuți acasă, pe pământul țării și în aerul țării. Educația lor trebuie făcută conform intereselor speciale și nevoilor speciale ale Bisericii și neamului nostru. Trebuie să-și capete educația în limba românească, din partea profesorilor români, în spirit românesc. Nu e și nu poate fi în interesul statului nostru, ca an de an să fie aruncați în orașele țării, în multele școli confesionale catolice ale țării preoți și cetecheți, cari au fost crescuți în străinătate unde dacă nu au primit o educație dușmănoasă nouă — cum vor primi la Budapesta — au primit una, sigur, indiferentă.

Asupra acestei chestiuni s'ar putea scrie foarte mult și va trebui să se scrie. Noi ne mărginim de ocazională la atât, cu gândul de-a reveni în curund discutându-o din toate punctele de vedere.

Situația internă. În sfârșit iară avem guvern complet, Generalul Averescu, cum am anunțat, s'a retras. Locul la interne îl ocupă interinal d. Aurel Vlad, ministru de finanțe. S'a retras și d. Octavian Goga dela culte. Locul dânsului l-a ocupat deputatul țărănist Borcea și tot un țărănist, învățătorul Mihalache a ajuns în fruntea ministerului de agricultură iar d. Bontescu a trecut în fruntea ministerului de comerț și industrie.

Cu guvernul astfel reconstruit s'a prezentat în ședința de Marți a Camerei d. Al. Vaida, cetindu-și programul. Programul e vast, foarte vast, cuprinzând un uriaș complex de probleme impuse de necesitățile vremilor schimbate. Dsa a promis înlăptuirea urgentă a

reformei agrare, refacerea economică a țării stoarse de războiul îndelungat, reforme financiare, organizarea muncii, unificarea treptată a legislației, demobilizarea și amnestia. A vorbit apoi despre necesitatea semnării tratatului de pace cu Austria, deși acest tratat nu satisface postulatele juste ale României.

După d. Vaida a luat cuvântul d. I. Brătianu, făcând un lung expozeu asupra politicii sale externe, care a ocupat o bună parte și din ședința de Miercuri. A vorbit apoi d. Marghiloman criticând politica externă a liberalilor și cercând să justifice atitudinea dsale din timpul când o parte a țării era ocupată de trupele lui Mackensen.

În decursul vorbirii de Miercuri a d. Brătianu s'au produs incidente violente, cari au făcut necesară suspendarea ședinței. Partidul național, care la ședințele marelui sfat aplauda frenetic pe d. Brătianu și politica sa de rezistență, acum nu a avut un singur gest prietenesc pentru șeful liberal. *Tempora mutantur...*

Cluj. Întru aminirea Marelui Dr. Augustin Bur

† 30 Noembrie 1909.

Știința e putere și puterea în știință mistică, înalță indivizi, societăți și popoare și le asigură, acestora, un viitor trainic și strălucit între Neamurile pământului.

Când Dumnezeu Neamurilor hotărăște, în Sfaturile Sale necuprinse de mintea muritorilor, să înalte popoare și să le ridice de pe crucea suferințelor la zile de un viitor mai fericit, le dăruiește bărbați luminați, cari cu braț înalt și cu minte mare să pornească în fruntea lor pe calea către Canaanul pământesc mântuitor.

Dumnezeu așa educă omenimea cum educă părintele bun pe fiul său.

Imprăștiu norii gri ai neștiinței și ai întunerecului făcând să apară pe cerul vieții ei sori strălucitori, cari prin lumina lor ne dau și nouă să gustăm din nectarul scump al științei, câștigate prin muncă continuă, aducătoare de roade folositoare unei Neam întreg.

Noi suntem mândrii de trumșeța lor, căci din strălucirea lor, să resfrâng raze binefăcătoare și asupra noastră, ne încălzesc inima plină de griji și ne înseninează mintea. Provevință divină! cât sunt de minunatele cărările Tale! Doi secli, an de an, s'au strecurat și o! sfântă Provedință, tu lucrî, ea totdeauna!

Prin o lungă rătăcire, de opt veacuri, trecut-a Biserica noastră, până când și-a aflat pe dulcea sa mama: Roma. Și falnicia Romă găsindu-și pe flica sa, cu dușesia unei mame iubitoare, o strânge la pieptul său, acoperindu-o cu mii de sărutări... și de atunce din atâtea izvoare, dătătoare de lumină și viață, mereu o nutrește...

Și câte calomnii și vexări amenință încă din fașă cu înăbușire aceasta tineră, abia re-născândă Biserica!

Puțin încă și Satana cu sateliții săi să pregătește să iubleze la mormântul acestei fecioare!

muririle date cu acelaș scop de dl Oct. Goga, care, și dânsul, s'a retras din guvern. Generalul Averescu scrie:

„Greutățile de tot felul în cari ne găsim, ziceam, că nu pot fi învinse decât de un guvern tare, sprijinit pe o majoritate puternică și compactă.

Vă arătăm, că actualul parlament nu este în măsură a da o astfel de majoritate, căci în afară de viciul originar ce are, de oarece majoritatea corpului electoral din vechiul regat nu este reprezentată în el, *diferitele grupări politice, cari compun majoritatea guvernamentală sunt niște înjghebări proaspete fără coesiune și fără experiența vieții parlamentare.*

D-v. mi-ați afirmat, că s'a putut alcătui un bloc parlamentar cu unitate de vederi, bloc în care guvernul va găsi cu siguranță în orice împrejurare, sprijinul necesar.

În urma acestei afirmațiuni, și a nouilor D-v. insistențe, am crezut, că nu aș avea dreptul să vă refuz sprijinul meu, fiind vorba de interesele superioare ale țării. Și de aceea am primit a vă da concursul, fără a schimba însă, o știți, punctul meu de vedere în ceea ce privește modul cum este reprezentat vechiul regat în parlament.

La prima ocaziune însă, cu mai mare durere decât surprindere, am constatat, că *blocul pe care credeți, că vă veți putea rezema cu nemărginită încredere, nu numai că era lipsit de coeziunea necesară unei majorități serioase, dar era în realitate o pură ficțiune.*

Generalul Averescu încheie interesanta scrisoare cu constatare plină de adevăr, că *„nu este vremea să facem încercări și experimente. Țara are imperioasă nevoie de un guvern tare, compus din oameni experimentați și sprijinit pe o majoritate compactă, omogenă și fără elemente dizolvante în ea, pentru ca să înceapă să lucreze serios cât mai neîntârziat potrivit așteptărilor generale.”*

În interviu acordat „*Reșterea Române*”, conduse de fratele său, dl Octavian Goga, care se dovedește tot mai mult nu numai mare poet ci și politician cu adânc simț față de nevoile vremii, spune:

— Încă dela declararea crizei de guvern care a izbucnit în urma retragerii ministerului prezidat de Dl general Văitoianu, — ba pot spune chiar înainte de acest eveniment, — am crezut că România are nevoie, în momentul de față de un guvern puternic, cu deplină autoritate înăuntră țării, și cu un razim sigur în încrederea păturilor largi ale poporului. Un asemenea guvern nu s'ar fi putut alcătui după credința mea, decât cu ajutorul colaborării unor personalități politice din vechiul Regat, cari să intruzeze și această autoritate, și acest rezim.

Nu socoteam cu puțință ca oameni politici din teritoriile alipite să poată governa fără o participare efectivă la guvernare a vechiului Regat. Era vorba în primul rând de o imposibilitate morală, căci nu puteam noi, reprezentanții unor ținuturi desrobite, se venim cu pretenția de a înfeuda politicăște, vechiul Regat, care a luptat și a sângerat pentru a ne desrobi. Era apoi o imposibilitate materială de a governa țara fără nici un punct de sprijin în vechiul Regat, căci se opunea la aceasta iarăși necunoașterea împrejurărilor și situațiilor de aici. Era în sfârșit o chestiune de tact, care nu ne îngăduia să riscăm de a deveni odioși printr-o guvernare grea, ca aceea pe care o creiază împrejurările actuale.”

În „*blocul*” parlamentar și d. Goga pare a nu avea multă încredere. Și lipsa aceasta de încredere este pe deplin justificată. N'avem să

ne gândim decât la cazul mai recent petrecut în senat cu ocaziunea prezentării guvernului și a vorbirii-program a d. Vaida, care a avut loc în o ședință din 18 I. e. După d. Vaida a luat cuvântul episcopul Caransebeșului Dr. Miron Cristea, care a spus „am crezut, că primul guvern al României-mari *ar fi trebuit să fie un guvern național, din care să facă parte bărbați politici din toate partidele, ale căror lumini și experiențe, puse în slujba țării, să hotărască o viață nouă, fericită României-mari.*”

Ocupându-se de politica externă a guvernului, care cum se știe a semnat pacea cu Austria, episcopul Caransebeșului a protestat cu tărie împotriva împărțirii Banatului anunțând, că „*nu vom recunoaște sub nici un motiv părăsirea unei părți din colțul nostru*” și adăugând, că „*chir dacă prin imposibil s'ar găsi o majoritate, care să subscrie la părăsirea Banatului, nici atunci votul meu nu ar fi de partea acolora.*” Declarația episcopului Cristea nu cuprinde nici o surpriză. Surprinzătoare este însă atitudinea „*blocului*” din matural corp, care a votat *unanim* pentru afixarea acestei vorbiri deși ea exprimă convingeri contrare convingerilor guvernului susținut de acel „*bloc*”.

Esperință de-o lună de zile l'a făcut pe d. Tache Ionescu, să tragă concluzii analoage cu acele ale d. Oct. Goga; căci eată ce scrie ziarul personal al dsale „*Românimea*” după ce face analiza situației imposibile de azi:

„Atât timp cât frații noștri de peste Carpați vor continua cu boicotarea partidelor și oamenilor politici din vechiul Regat, partide și oameni politici, cari au la spatele lor un trecut de cinste, bogat în servicii depuse pe altarul Patriei, și nu-și vor da seama că e cu neputință să conduci o țară în momentele ei cele mai grele, fără alt titlu decât acela de a o fi iubit de departe, atât timp cât între frații de peste Carpați și românii din vechiul regat, se va continua cu separatismul, balamucul de azi va continua, căci singurul mijloc de a scoate țara din greutățile pe care le-a moștenit de pe urma războiului, este ca toți fii ei, fără deosebire să pună priceperea, munea și cinstea lor în serviciul patrii comune. Și la aceasta nu se poate ajunge, decât prin fuziunea sufletelor, iar nu prin sporirea separatismului.”

Reforma agrară în județul nostru.

Aplicarea Decretului-lege pentru reforma agrară în județul Alba-Inferioară, în scopul căreia s'au luat toate dispozițiunile necesare, va începe peste câteva zile. Dl Ioan Maior, consilierul agricol al acestui județ, prin pregătirea sa, prin cunoscuta-i abilitate dovedită cu prilejul aplicării Decretului privitor la arânda obligatoare, când a dezvoltat o muncă intensivă și rodnică călăuzită de-o sineură dragoste față de popor, este o puternică garanță, că reforma agrară atât de mult așteptată va fi aplicată cu pricepere și spre binele țărănilor noștri.

La inițiativa sa, s'au întrunit în 17 Decembrie a. c. la o consfătuire, în palatul justiției din Alba-Iulia, teți judecătorii de ocol, cari vor prezida comisiunile locale de expropriere, pentru a stabili împreună programul de muncă al acestor comisiuni conform instrucțiunilor cuprinse în Decretul-lege și în regulamentele date ulterior de Resorțul nostru de agricultură.

Cu această ocaziune s'au desbătut pe larg principiile de procedură și modalitățile de aplicare a Decretului-lege de Reformă Agrară, potrivit cu necesitățile agriculturii locale și interesele economiei naționale; totodată s'a accentuat necesitatea de a se începe exproprie-

rea fără zăbavă efectuându-se în mod accelerat, ca țărănul să poată intra cât mai în grabă în posesiune legitimă asupra ogoarelor pe care le muncește.

Comisiunile din județul nostru — șase la număr — încredințate cu executarea dispozițiilor Decretului-lege pentru Reforma agrară, își va începe activitatea în 29 Decembrie a. c. Lucrurile de expropriere și de parțelare a părților expropriate vor fi terminate până la începutul lunii Aprilie anul 1920, așa că la primăvara viitoare fie-care țărăn își va putea munci pământul ajuns în stăpânirea lui prin Legea-agrară.

Dorim comisiunilor perseveranță neclintită și izbândă deplină la lucrările de înfăptuire a Decretului-lege de Reformă agrară menit să asigure poporului nostru o stare materială mai bună, o dezvoltare cinstită în muncă și hărnicie, pe carea o merită după atâția secolii amari de suferințe.

v. c.

Informațiuni.

— **Consistoriul din Blaj și „programele” Resorțului de culte.** Consistoriul nostru a trimis Resorțului de culte și instrucțiune publică un protest plin de demnitate împotriva *programele* de învățământ stabilite de acel resort, care vrea să dispună *el* cum să fie instrucțiunea religioasă în școlile primare, normale și secundare.

— **Răspunsul lui Clemenceau către Ungaria.** — Clemenceau, în numele consiliului suprem al aliaților, a trimis un răspuns scurt la notele cu cari nouș președinte al consiliului ungar Huszar invocă diverse pretexte pentru a nu trimite delegați la Neuilly. Consiliul suprem, spune Clemenceau, a luat cunoștință de declarațiunile guvernului ungar, că trei personaje ce voia să le aleagă ca delegați se află internați în România. Consiliul nu poate ține seamă de o împrejurare de acest fel și reînnoește guvernului ungar invitația de a trimite în termenul cel mai scurt, delegații săi la Neuilly.

— **Administrația „Culturii creștine”** din Blaj și pe calea aceasta roagă pe cei înțarziți cu costul abonamentului, să i-l achite cât mai îngrabă prin mandat postal. — (Ar fi regretabil, dacă și acest tranșeu în câmpul de luptă al bisericii noastre, dacă aceasta revistă, care luptă cu prea multe neajunsuri, s'ar pierde din lipsă de sprijin N. R.).

— **Grevă învățătoriască.** Învățătorii dela școlile confesionale săsești din districtul Sibiiului au intrat în grevă încetând orice activitate scolastică, bisericească și socială. Cauza grevei e salariul nelindestulter pentru vremile acestea cumplit de grele.

MAI NOU.

Consacrarea noului mitropolit al Blajului.

La încheierea ziarului aflăm din loc competent știrea, că Consacrarea noului mitropolit al Blajului va avea loc la 14 Ianuarie s. n. în catedrala din Blaj.

Redactor responsabil: Dr. Zenovie Păcișanu.

Numărul cenzurat de: V. Suciu.